

Про Королевича та Залізного вовка (народна казка)

Автор Невідомий

У одного царя росла золота груша. Але він з неї користі не мав, бо врожай щось крало. І примусив цар синів доглядати грушу.

Прийшов старший син під грушу і лежить. Прилізла до нього мишка:

– Царевичу, чи не дав би ти мені поїсти?

Він її прогнав. Переспав ніч, а рано встав і бачить – на дереві знову нічого нема.

Середній так само не доглянув грушу.

Був у царя й третій син – Мишко, простий собі, домашній. Він сказав:

– Няню, піду я доглядати грушу!

Прийшов до груші, розклав вогонь, сів і пече сало. І приповзла до нього мишка:

– Мишку, дай трохи хліба.

Хлопець дав їй скибочку із салом.

– Тепер лягай спати, а у дванадцять годин ночі я тебе розбуджу. Прилетить золота пташка із золотим кошиком, буде рвати груші. А ти вилізь так, аби не почула, може, її впіймаєш. Вона небоязка.

Вранці Мишко вернувся додому. І питає його цар:

– Ну, доглянув грушу?

– Доглянув, та що з того! Ухопив я золоту пташку за хвіст, але вона вирвалася.

Лише хвіст і кошик залишилися.

Тоді цар розсердився на старших синів, дав їм коні й наказав:

– Ідіть геть по світу! Я вас не хочу знати, коли не зуміли доглянути грушу!

Старші сини поїхали.

Але і молодший сідлає коня, збирається у дорогу.

– Куди ти, Мишку?

А він каже:

– За золотою пташкою. Мушу її спіймати, бо буде знову красти від нас груші.

Їде, їде. І в одному місті побачив братів: вони в корчмі пили і гуляли. Мишко на них не зважав. Поїв хліба, напився води і їде собі далі. Дістався до розпуття, а там написана табличка: "Підеш прямою дорогою – загинеш. Підеш наліво – не вернешся. Підеш направо – з'їсть Залізний вовк".

Став Мишко та й думає: що діяти – вертатися додому чи іти на смерть? На жодній дорозі не вказано життя. Та лише додумався, що він піде третьою дорогою: "Якби ішов вовк, то дам йому коня – коня з'їсть, а мене лишить".

І взявся направо.

Прийжджає під великі гори. Чує, щось гуде. Подивився – грубий вовк з відкритою пащею на нього біжить.

Хлопець скочив із коня і крикнув:

- Не їж мене, а на тобі коня!

Вовк з'їв коня і питає хлопця:

- Куди ти дорожиш?

Мишко розповів:

- Так і так, шукаю золоту пташку, що крала наші груші.

- О, то дуже далека дорога! Сам не доберешся. Сідай на мене і держися добре...

І приїхали вони у другу державу, до поганого царя.

Вовк став коло лісу:

- Ну, Мишку, йди в палац. На воротах тебе не побачать - так я учинив. А під хлівом у клітці сидить пташка. Та аби ти клітку не чіпав, бо тоді тебе почують і спіймають.

Мишко пройшов царськими воротами. Там стояли аж чотири стражники, але його не бачили. Прийшов до хліва, дивиться - у золотій клітці сидить золота пташка. Вийняв собі пташку, а далі подумав: "Яка красна клітка, шкода її лишити!"

Почав брати клітку - нараз почувся крик. Царські слуги спіймали Мишка та й привели до царя.

- Хто ти такий? - питає його цар.

Мишко відговорується і сьак, і так.

Цар сказав Мишкові, що він його відпустить, але тоді, коли той поклянеться, що приведе від другого царя золотогривого коня.

Мишко прийшов до вовка:

- Ну, чи я тобі не говорив, щоб не чіпав клітку? Мало не загинув! Що ж, ходімо за конем до другого царя. Що поміняв, то мусиш дати.

Прийшли до другого царя, і знову вовк наказує Мишкові:

- Сторожа на воротах тебе не помітить, і зайдеш невидимо у хлів, де стоїть золотогривий кінь. Та не смій торкатися вуздечки, бо тоді тебе почують, побачать і спіймають.

Пройшов Мишко воротами, відчинив хлів і бачить: стоїть прекрасний кінь. Узяв коня, але подумав так: "Гей, візьму й вуздечку! Така красна..."

Лише поклав руку на вуздечку, як зчинився крик, і сторожа спіймала Мишка.

Цар розсердився на хлопця:

- Злодію! Та ти хотів украсти золотогривого коня? Попадеш під смерть!

Мишко усе йому розказав - з котрої він держави і чому сюди прийшов.

Тоді цар проговорив:

- Є в одній державі золотоволоса дівчина. Якщо ту дівчину приведеш - відпущу тобі вину, не приведеш, то я тебе знайду і на краю світу!

Мишко поклявся, що все зробить.

Приходить він до вовка.

- Знову не послухав? - говорить йому вовк.

І нараз розмахнувся, ляснув його:

- Ну, сідай на мене, та їдемо у третю державу за золотоволосою.

Приїхали у третю державу під царський палац. Вовк наказує:

- Чекай мене тут, я сам іду за дівчиною, бо ти не приведеш її. А як тебе тут схоплять, то вже загинеш.

Ходить царівна по садку, гуляє. Раз, коли всі інші пішли до палацу полуденкувати, вовк оглянувся навколо, чи його не бачать, схопив дівчину, кинув собі на спину й тікає.

Прибіг до Мишка, і хлопець сів на вовка разом із царівною.

А цар осідлав татоша з дванадцятьма ногами і летить за ними. Мишко почав йойкати:

- Ой, пече у плечі!

Вовк дає пораду:

- Тягни із хвоста волос, пускай позад себе і не оглядайся.

Мишко витяг волос і кинув за собою. Там нараз постала залізна гора. Поганий цар не міг перелізти...

Їдуть вони далі. Вже приїхали до гір, де на Мишка напав колись вовк. У тих горах їх залишив, а сам пішов за золотою пташкою і золотогривим конем.

Скоро приніс пташку і привів коня. Передав Мишкові й каже:

- Я остаюся тут, а ти йди у свій край. Та дивися, щоб десь не заспав, бо тоді загинеш.

Мишко і царівна сіли на коня. Приїхали на велике поле й вирішили трохи відпочити. Зійшли з коня, лягли собі на землю і відпочивають. Але так відпочивали, що здрімалися.

А в той час до них прийшов один песиголовець. Закляв Мишка і його коня, що сталися камінням, а дівчину і пташку забрав із собою. Привів дівчину до себе і страшно силує її, аби за нього віддалася. А дівчина не хоче, бо любить Мишка.

І то велося довгий час. Раз Залізний вовк скликав усіх вовків, бо він був їх царем. Один вовк говорить, що ходив туди, другий - що туди. А кривий повідомив:

- Я коло дороги бачив чоловіка і коня, що закам'яніли.

Тоді Залізний вовк почав розпитувати всіх:

- Хто із вас знає, де тут є цілюща й живлюща вода?

Ніхто не знав, лише кривий вовк: вона була у Лихому лісі, межі такими горами, котрі билися, тільки на полудне переставали битися. Кривий вовк заскочив і зачерпнув води.

Залізний вовк покропив два камені цілющою й живлющою водою, і вони ожили.

- Ну, пам'ятаєш, Мишку, що я тобі наказував? Не послухався утратив дівчину і пташку, сам мало не загинув. Тепер поїдь дорогою до дев'ятої гори. А там живе баба, котра тобі порадить, що треба робити. Песиголовець має страшну силу, може тебе загубити.

Мишко приїхав на дев'яту гору, поклонився бабі. Стара мала аж п'ятсот років. Ледве відкрила очі:

- Що, сину, шукаєш?

- Так і так, - розповідає хлопець. - То чи годен буду взяти назад дівчину і пташку.

- Як будеш мати щастя, то візьмеш. Але я не знаю, чи повернешся живим. Бо на кого і за п'ятсот метрів песиголовець гляне, той нараз умирає. Але не журися. Коло його хижі ти побачиш бука. Під буком, під корінням, закопана паличка - песиголовця сила. Коли ту паличку знайдеш, то довго не радься, нараз переломи. Тоді песиголовець утратить страшну силу, буде лежати у постелі при смерті.

Так і сталося.

Мишко розкопав землю і під буком знайшов красну паличку. Нараз її переломив. Заходить до хижі, а песиголовець помирає. За п'ять хвилин він уже не дихав. А дівчина така суха і чорна, ледве у шкірі держиться - так її песиголовець змучив.

Узяв Мишко пташку і царівну. Сіли на коня і подорожують.

Приїхали у свою державу, зайшли в ту корчму, де колись гуляли Мишкові брати. Вони дожилися до того, що замітали порохи по вулицях. Упізнали молодшого брата, але ховалися від нього, бо ганьбилися. І що собі дорадили?

- Убиймо Мишка, а пташку із царівною привеземо нянькові на золотогривому коні та й скажемо, що то ми здобули.

Мишка зсадили із коня і почали йому грозити, аби поклявся, що не скаже нянькові, як вони зробили. Мишко не мав що вибирати, і дав слово, що він за два роки не прийде додому і не скаже нянькові нічого. Брати взяли від нього золотогривого коня, золотоволосу дівчину й золотоперу пташку - і приїхали додому. Старий цар усе те перебрав і прийняв на ласку вигнаних синів. Але дівчина сумна, бо вона жаліє за Мишком, а не сміє казати цареві, що брати зробили. Ходить одна і ні за кого не хоче віддаватися.

А через два роки вернувся Мишко - бідний, голодний, обідраний. Коли його побачила дівчина, то дуже зраділа: обняла і привела до старого царя. А цар дуже дивується, як то його син доходився до такої бідності.

- Я вам, няньку, не скажу нічого. Най розповість дівчина.

І царівна усе розказала.

Старших братів розтягнули кінями, а молодшому, Мишкові, справили весілля. Цар передав на нього державу, і так він зостався на престолі батька.